

CONTAMINEU-VOS DE FALLES

Pel davant i pel darrere

Ara resulta que, malgrat el que diguen les llengües perverses, sí que ens agrada la jungla de les falles. Visitant, si teniu el valor d'acostar-vos aquests dies per València, heus ací una guia que us estalviarà sorpreses mortals.

Carles Gàmez

A cabeu d'arribar a València. Per terra, mar o aire. No us ho penseu. Aneu directament a la botiga de discos més pròxima i compreu alguna de les múltiples versions de *Noche de Fallas*. Jo us recomane encaridament la d'**Antonio Amaya**, quasi un docudrama. Però també podeu triar entre la de **Rafael Conde el Titi, Joan Monleon...** Si preferiu una València més *light*, teniu un bon assortit de discos —no, no, **Ray Connif** encara no s'ha atrevit amb *L'entrà la murta* i adjacents— i, si allò que us va és la cosa *heavy*, enganxeu-vos a la cua d'alguna banda de cornetes i tambors, que, amb les bafarades d'oli fregit envaïxen la ciutat. La vostra ànima de *majorette* no ho oblidarà.

Una altra forma de donar fe de *valencianía* és submergir-se en un bona tassa de xocolata amb bunyols. Per tota la ciutat tindreu l'oportunitat de tastar-ho. La cosa típica és anar a **Santa Caterina, El Siglo** o **El Collado**, —local menut, però bo—, xocolateries de tota la vida, situades al voltant de la plaça Redona, al centre-centre de la ciutat. Si la xocolata no ha estat del vostre gust sempre podeu fer-vos amb ella una bona mascareta reconstituent, considerant el desgast d'aquests dies. Amb els bunyols podeu provar de fer-vos unes arracades o un collar tot *design* estil **Chelo Sastre**.

Sense eixir de la zona, feu d'**Amadeu Fabregat i Blanquita**, personatges típics del centre, a l'hora de matar la fam us espera **Cèsar**, que, al front del seu «petit restaurant» **Tapineria**, us delectarà amb el seu exquisit gust i bon preu, al carrer del mateix nom. A la plaça del Negrito, **La Tapita del Cairo**, que, malgrat el seu nom, no té res a veure amb la cort del rei Farouk i companyia. O **San Nicolàs**, prop de l'església del mateix nom. Entre mos i mos, sempre us quedarà algun moment per a fer una visita al veneradíssim sant. Els dilluns són el millor dia per a les promeses incomplides i els amors insatisfets. Si tenin enyorança de la sardina, a la cerveseria **Àngel**, prop de la plaça del doctor Collado, n'és l'especialitat. Si per contra, els vostres gustos s'inclinen per la cosa centreuropea, si és possible austríaca, amb **Julie Andrews** i la família **Trapp** inclosos, al carrer de Corretgeria, us espera **El Tirol**. Demaneu la seua copa *Princesa Xampany*.

Per arribar en les nits falleres, la botiga de **Juan Carlos i Fede**, un simpàtic duo d'asturians, al carrer de Calatrava, us proveiran d'un repertori de complements d'allò mes *chic* i *choc*. I, ja dins del món de la *fashion*, una ulla-

detada a la tenda de **Francis Montesinos**, a la plaça de San Jaume, resulta inexcusable per acostar-se a la pròxima moda primavera-estiu. A la mateixa plaça, el **Café Sant Jaume**, discret i transparent, fa de cruïlla entre els carrers de Cavallers i el de Quart.

Al primer, la línia blanca de cafès: **Lisboa, Cavallers** —els fans de **Mina** tenen allí la seua cita musical— **Cavallers de Neu, Baldeon...** I, a partir de la mitjanit, **La Marxa**, per donar la benvinguda al nou dia. Per a contrastar l'atmosfera sorollosa imperant, la visita a alguns dels antiquaris escampats per la zona pot ser-ne un bon antídote. Des de tebeos del Cosaca Verde a algun bibelot **Déco**, un sofà de les **germanes Gilda** o la brusa sagrada de **Miguel de Molina**. Tot és trobable.

Més Barri del Carme, a **Bermell**, carrer de Sant Tomeu, un lloc clàssic a l'hora de les tapes. Més amunt, al carrer de Dalt, el **café Arana**, copes i *jazz*, i a més, els dimarts a la nit *rendez-vous* literaris, amb tota la flor i nata de la poesia local. Per als fruïdors de l'art malgrat l'estat «Romà Città Aperta» que ofereix el barri aquestes dies, a la **Sala Parpalló**, una retrospectiva d'**Armengol**, vint anys de pintura, d'un dels artistes més significatius del nostre art contemporani. I, per a grans i menuts, les aventures de *Tirant lo Blanc*, a la **Sala Escalante**. L'obra de **Joanot Martorell** vista des del món de les titelles.

Ja fora del nostre particular barri llatí, a la plaça del País Valencià, trons, coets, trepitjades al peu. El dia 15, un dels programes més prehistòrics de la ràdio, o siga **El Gran Musical**, obrirà el foc en directe amb les actuacions d'**Inhumanos, Hombres G** i **Radio Futura**. Tots som pops, que diria **La Trinca**. El dia 16, després del castell, el grup favorit de les folklòriques, **Los Toreros Muertos** i el *jazz-pop* de **Mogambo. Loquillo y los Trogloditas** ocuparan l'escenari el dia 17, i el 18 amanida de ritmes i melodies: els pesos pesants, **Bartual i Joan Monleon**, les plomes del **Titi** i els boleros sado de **Salomé**. La **Patxinguer Z** posarà la nota camp. La nit promet ser històrica. Igual allí ix la futura Companyia de Sarsueles del País Valencià. I, finalment, la crema, a càrrec de **La Fura dels Baus**. Que no ens passe res.

Si, en canvi, preferiu, un toc més autòcton, a la plaça del Pilar, també al nucli antic, us espera el Teatre Falller. «València la mar d'artistes» és el títol de l'espectacle que reunirà personatges tan pintorescs com **Don Pio, Eva Miler, Pepe Marqués, Clara Esmeralda** i **Ana Morena**. A hores d'ara no

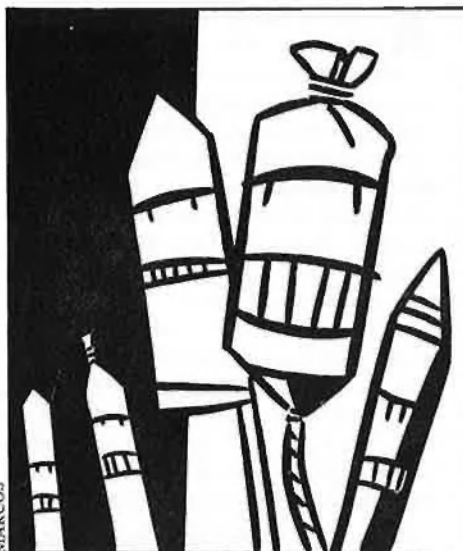
sabie, encara si actuaria com a mestre de cerimònies **González Lizondo** o **Vizcaino Casas**.

Per als amants del transformisme, la tria està entre el transvestisme de *qualité* via Paral·lel de **Carmelo Seyés**, al **Teatre València**, carrer de Quart, o el de **Paco Espana**, a la sala **Los Molinos**. Finolis contra folklòriques. Una tercera opció passa per la discoteca **Balkiss**, entre Guillem de Castro, i Quart, on us esperen les hosts de **Sareta-Sareta** i cia. Plomes, pròtesis i *paillete*. Conchita Velasco, que no és **Bibi Andersen**, repassarà la seua vida artístic-musical al **Teatre Principal**, carrer de Barques, amb el seu espectacle *Mamá quiero ser artista*. La que fou Santa Teresa de Jesús recordarà els seus temps de corista de la Gámez, xica de la Creu Roja, xica ye-ye... I, com no, una Horchatera valenciana, que farà vibrar el nostre coliseu principal.

Més música. Per als empedreïts melòmans jazzístics, **Perdido Club**, al carrer de Sueca, i **Tàndem**, al carrer de Puerto Rico. **Di Giorno**, un argentí reciclat, al **Café Claca**, prop de la plaça Redona, de dijous a dissabte, presenta el seu nou espectacle *Nadie lo hace como yo*. No sabem si això es un repte o una declaració d'intencions. Entre **Borges** i **Martín Fierro**, el seu art s'inclina més per **Evita Perón**.

És possible que algú tinga la temptació d'acostar-se per la plaça de bous. Per molt modern i de moda que resulte l'art taurí entre la generació postmoderna, nosaltres sempre estarem amb **Brigitte Bardot**. És més gratificant. Ara si, malgrat tot, hi persistiu, allí us esperen la flor i nata del *torero español*: **Els Soro**, **Espartaco**, **Espià**, **Manzanares**, **Nino de la Capea**... Que us aprofiten.

Al **Mercat d'Abastos**, els del rugby, junt amb altres federacions, tenen organitzades unes nits marxoses i musicals. Per allí estarà l'omnipresent i televisiu **Bartual** i els seus revivals. Un altre que també animarà aquestes nits de falles serà **Joan Monleon**. Monlepníssim, que s'apunta a un bombardeig, ha titulat el seu espectacle *El Món-le la mar de bé*. Nits golfes al cinema **Flumen**, prop de l'estació d'autobusos. El Parador faller que pensava muntar el Valencia C.F. definitivament se n'ha anat en orris. A canvi, segurament la **Sala Xúquer**, és transformarà en un Parador-Palace. Encara sense confirmar, hi ha la intenció de portar la lleona de Chipiona, **Rocío Jurado**, que, amb un poc de sort, fins i tot se'ns vesteix de fallera. Fallera a mesura. I tam-

MARCOS

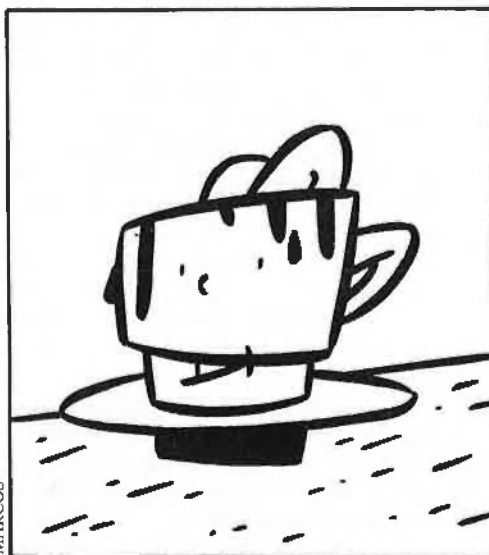

bé hi sonen **Bertín Osborne**, **Mari Trini** i l'**Orquestra Maravella**.

Per vestir-vos aquestes falles, podeu triar entre **Casa Insa** —de cirialot a torrentí—, **Guayquemola**, a Cirilo Amorós, la roba més divertida per a la gent més boja; l'elegància impertèrrita de **Loewe** (Poeta Querol), les fantasies en punt de **Pepe Picó** (Jorge Juan), o els estampats mariscalians de **Trafico de Modas**, també al carrer de Jorge Juan. **Juan Andrés Mompó**, al seu taller-botiga de Taquígraf Martí, i **Paca Cordellat**, uns metres més amunt, ens ofereixen els seus *looks* particulars: el *chic* parisenc i el *touch* londinenc. En qüestió de sabates, unes bones sabatilles de tenis són la solució més apropiada per a aquests dies. I una bona bossa de **Vicent Mateu** —carrer del Botànic— per guardar les de recanvi. Ara, no us priveu de res. Si el vostre peu demana marxa i disseny, sabateries com **Aleph**, **Scarpetto** o **Farroutx** són d'assistència obligada. I **Adolfo Domínguez** i **Toni Miró**, al carrer Sorní (Zion).

Si entre tanta jungla d'asfalt i murta, la vostra ànima de sirena es desperta, i tot el vostre cos és un tatuatge en erupció, res millor que un minicreuer a bord de **Las Golondrinas** del Port. Especial per a masoquistes. I si la resaca continua sacsejant-vos, proveu de castigar-la amb una bona ració d'anxoves de **Casa Guillermo**, al carrer de Josep Benlliure. També podeu rematar-la al restaurant **Llevant**, final **Eugenia Vines**, a la Malva-rosa. Per mantenir l'equilibri i el tipus, també allí, **L'Estimat**, **La Pepica** o **Casa Chimo**, en l'avinguda de Neptú. I per unes falles *sur mer*, el saló **Casablanca**, també a la platja de la Malva-rosa, i el plaer de les orquestres en directe. *Comme il faut*.

Però la ciutat no s'acaba ni en la platja ni en la plaça del País. Zones ja clàssiques, com la plaça Xúquer o la Gran-Via ofereixen abundants llocs per a turistes, noctàmbuls i especimens sense classificar. **Continental**, al passeig de la Petxina, o **Barracabar**, a

MARCOS

l'avinguda de Jacinto Benavente, són punts inevitables en el trajecte nocturn.

O discoteques com **Delfos**, **Spook**, **Factory**, **Chocolate**, **Barraca**, **Espiral**, **Burbuja**, per a fills de **Nosferatu** i **Bela Lugosi**... També podeu marcar-vos unes sevillanes en unes dates tan valencianes, en alguns dels *tablaos* o discoteques fines. Diuen que és d'allò més in. Cayetana —la d'Alba— i Isabel —la de Porcelanosa— li han donat el seu toc de distinció. Ací, entre nosaltres, ens hem de conformar amb **Jesús Barrachina** i **Julio-Woody-Antena 3-Tormo**, com a introductors del ball nacional d'Andalusia.

Una altra visitant il·lustre, a més d'ambaixadors, polítics i la Bellea del Foc, serà **Lita Claver**, coneguda per La Maña. Lita deixarà per uns dies la ciutat comtal per la sala **Lady's**. No sabem si també es vestirà amb el vestit provincial o acabarà de ninot en alguna falla. Tant la seua dicció com el seu llenguatge haurien fet les delícies del

famós **Bernat i Baldoví**. Visanteta del Paral·lel.

Ara, posats a triar un lloc diferent i insòlit, amb la fauna més variada i cosmopolita, cap com el zoo municipal, per visitar aquests dies. Com diu la publicitat: «aprendrà divertint-se». ¿Qui ofereix més? I, a més, acompanyareu els pobres animals a suportar el calvari sonor de la setmana de marres. De pas proveu a sedar-vos també vosaltres.

Si veniu del nord, finalment, i considereu que la festa es passa de «nacional», no us ho penseu, tenim, també alguns, pocs, especimens progressistes. Sense anar més lluny, una de les falles més grans, **Na Jordana**, realitzada enguany per l'artista avançat **Miquel Santaella**, té tocs valencianistes i autèntics que es fan d'agrair. No es passen, però, como ho fan distintes comissions, sobretot als pobles, o com les de **Montortal-Torrefiel**, **Camí de Montcada**, totes dues al barri de Torrefiel; **Arrancapins**, al carrer d'Àngel Guime-

rà; **Fra J. Rodríguez-Pintor Cortina** i **Avinguda Burjassot-Joaquim Balleser**. Totes a València. Enguany, també, **Corretgeria-Bany dels Pavesos** ha triat com faller d'honor **Albert Boadella**, però cal no fer-se massa il·lusions. Són els oasis enmig d'un núvol de cornetes i tambors, banderes *rojigualdas*, blau escampat i *idioma único y imperial*.

Si voleu evitar-vos disgustos excessius, estalvieu-vos la visita, pel que fa a falles especials, a la de la plaça del **Pilar**, **Convent de Jerusalem**, **Xàtiva-Bailén** —sobretot— i la **Mercè**, és a dir, totes, tret de Na Jordana. Polítics, «catalanistes», i la resta de deixalles socials hi fan de víctimes preferides, any rere any. Acosteu-vos, però, a la plaça del País Valencià. Arrecherat en la circumstància de quedar fora de concurs, **Manolo Martín**, l'artista, s'ho ha tornat a fer bé enguany. I, si torneu, les pròximes falles, ja estareu preparats per visitar l'exposició del ninot i assistir a les ofrenes. □

